

A la recerca de Salvador Dalí

L'Any Dalí 2004 s'avança amb un congrés internacional que vol fer un pas de gegant en el coneixement d'un artista popular i famós a tot el món però poc analitzat. J. F. Yvars, director, amb Baltasar Porcel, del simposi que es fa al Palau de la Generalitat, considera que de Dalí se sap tot però se'n coneix poca cosa.

De Salvador Dalí se sap tot però se'n coneix poca cosa, ens diu J. F. Yvars. De massa conegut, s'ha descuidat, ens diu Daniel Giralt-Miracle. Yvars dirigeix, amb Baltasar Porcel, el congrés internacional que obre, de forma avançada, l'Any Dalí 2004, "Dalí Segle XXI. La fortuna crítica d'un creador dissident", organitzat pel KRTU de la Generalitat de Catalunya amb la col·laboració de la Fundació Gala-Salvador Dalí, i que se celebra del 7 al 9 d'octubre al Palau de la Generalitat. I Giralt-Miracle assessora la Fundació en l'organització del programa d'activitats, bo i aportant-hi la seva experiència al front de l'escolat i celebrat Any Gaudí.

Els crítics i historiadors de l'art Yvars i Giralt-Miracle tenen clar que l'Any Dalí ha de servir per a començar a estudiar l'artista seriosament i és bo, pensen, que l'Any engegui amb un simposi.

També ho pensa Vivenc Altaió, del KRTU, director de l'Any Dalí per la Generalitat. "El rigor ha de caracteritzar l'Any Dalí", diu Altaió.

No serà l'únic congrés important, deixant a part les conferències. La cloenda se celebrarà amb un segon simposi que es farà a Figueres i Girona, organitzat també pel KRTU, amb la col·laboració de la Càtedra d'Art i Cultura Contemporània de la Universitat de Girona, sobre Dalí i la ciència i les noves fronteres de la ciència i el pensament. Entre tots dos s'estudiarà l'artista en la seva globalitat, amb un èmfasi especial en l'escriptor, que dia a dia creix en reconeixement crític i popularitat.

El Dalí escriptor, ja editat per Quaderns Crema i Empúries, entre més editorials, s'ha considerat tan important que el Departament de Cultura ha decidit subvencionar l'obra completa, en llengua catalana. L'editarà Destino en tres anys. Els tres primers volums apareixeran el novembre vinent. A més dels llibres que aplegaran els relats autobiogràfics, la poesia, la narrativa, l'assaig i el teatre, n'hi haurà de dedicats exclusivament a la correspondència i a les converses. El vuitè i darrer serà un *Àlbum Dalí*.

Sense deixar l'escriptor, cal esmentar que una de les exposicions més destacades serà la que es farà a la Biblioteca de Catalunya, "Salvador Dalí, una vida de llibre", amb manuscrits, revistes i llibres, catàlegs, manifestos, lectures de capçalera i Dalí mateix com a objecte de publicacions. L'ala sud de la Biblioteca de Catalunya, la gran nau gòtica, serà habilitada especialment.

El *Manifest groc o Manifest Antiartístic Català* signat per Dalí amb Sebastià Gasch i Lluís Montanyà el 1928 serà objecte d'una exposició monogràfica, a la Fundació Joan Miró de Barcelona. S'hi exhibirà el text passat per censura, amb el segell del Govern civil que n'autoritzava l'edició, a canvi de fer-hi una esmena.

L'Any Dalí 2004 ha de servir, ens diu Montse Aguer, directora de la Fundació Gala-Salvador Dalí i comissària de l'Any, "per a fer conèixer més la figura i l'obra d'un artista polièdric, perquè a més de pintor, era escriptor, escenògraf, il·lustrador, etc."

Rigorós: aquest és el lema. I en segon lloc, popular. Sense oblidar Barcelona, serà, sobretot, comarcal i universal, com de fet era Dalí. Es caracteritzarà per la seva difusió internacional, amb exposicions arreu del món, i, la promoció del triangle empordanès Figueres-Púbol-Cadaqués.

Figueres tindrà un comissari propi, Josep Playà. Aquí es faran diverses exposicions, com "Dalí a l'Empordà" i "El país de Dalí". I a Púbol i a Cadaqués, s'exhibiran dibuixos inèdits.

Els plats forts de les exposicions seran les de CaixaForum, de Barcelona, "Dalí i la cultura de masses", que posteriorment viatjarà a Madrid, Saint Petersburg (Florida) i Rotterdam, i una antològica al Palazzo Grassi de Venècia que després se n'anirà a Filadèlfia.

"L'expectació que ha despertat arreu del món la celebració ja abans d'engegar la primera activitat es extraordinària", ens diu Giralt-Miracle. Ara com ara, ja se sap que l'Any Dalí 2004 no s'acabarà el 2005. El 2006, ens anuncia Montse Aguer, hi ha prevista una gran exposició al Japó que segurament serà la de cloenda. "Hi ha molta demanda internacional", ens diu.

La idea del primer congrés, ens diu Yvars, és claríssima, netejar la figura "conflictiva, difícil i una mica irritant, però especialment colpidora, de tota mena de satanitzacions ideològiques acumulades, és a dir, un efecte detergent, que diria Joan Fuster".

El simposi vol tenir un efecte des-triador i pretén treure Dalí dels tòpics. A l'hora de perfilar les ponències i triar els ponents s'ha tingut en compte, per una banda, el català universal, i per l'altra, l'artista universal. Això vol dir que s'hi estudiarà l'artista amb relació a la tradició catalana i a la internacional.

"La nostra idea –diu Yvars– és reivindicar un mètode inductiu. Anar de l'obra a Dalí, en comptes del que és habitual. I anar descobrint les arrels identitàries que l'obra pot amagar. Identitats que són psicològiques, personals, socials i àdhuc utopistes o màgiques, que deia ell."

Yvars parteix del convenciment que va ser un artista que es va prendre sempre

Salvador Dalí (Figueres, 11 de maig de 1904 - 23 de gener de 1989) serà objecte de simposis, i un gran nombre d'exposicions, antològiques i temàtiques, a casa i a l'estranger.

molt seriosament. "Fill díscol de la burgesia catalana –segueix Yvars en la seva anàlisi–, radical contra el noucentisme, no va entrar en el tòpic d'una avantguarda sense conflictes. És una esponja del llenguatge del nou i va saber treure suc del cubisme, del surrealisme i optar per una actitud radical personal i independent, en definitiva postromàntica, de posar el jo de l'artista damunt d'abstraccions formalistes."

A la recerca del jo de l'artista, doncs, perquè ell també va saber crear un personatge. "L'artista –diu Yvars– s'afirma en l'obra i amb l'actitud, diguem-ne, interventiva del jo creador en l'àmbit de l'art. I aquí, òbviament, és un precedent a tenir en compte de Warhol, amb molta més subtileza i sentit comercial."

Dalí trenca o enllaça amb la tradició, sigui la tradició del seu país o les tradicions universals? La resposta és plena

L'Any Dalí pas a pas

La Fundació Gala-Salvador Dalí ha enllestit la part més important del programa de l'Any Dalí 2004 que s'obre amb el congrés internacional que se celebra a Barcelona del 7 al 9 d'octubre.

El capítol d'exposicions consta, entre les principals, d'aquestes:

"Dalí". La gran antològica del centenari. Palazzo Grassi de Venècia, de l'11 de setembre del 2004 al 9 de gener del 2005. Philadelphia Museum of Art, del 15 de febrer al 15 d'abril del 2005.

"Salvador Dalí i la cultura de masses". Més de 300 obres relacionades amb l'artista, entre olis, dibuixos, pel·lícules i objectes i les seves relacions amb la cultura popular, de la moda a la publicitat. CaixaForum de Barcelona, del 27 de gener al 23 de maig del 2004. Posteriorment, quedarà instal·lada al Museu Reina Sofia de Madrid, al Salvador Dalí de Saint Petersburg (Florida) i al Boijmans Van Beuningen de Rotterdam.

"Salvador Dalí. Dibuixos inèdits". Repartida entre Púbol (a partir del 15 de març) i Cadaqués (a partir del 23 de juny).

"Dalí. Afinitats electives". Els artistes que van influir en Dalí, de Duchamp a Gaudí. Palau Moja, Barcelona, de gener a març del 2004.

"El Manifest Groc". Fundació Joan Miró de Barcelona, de juliol a octubre del 2004.

"Salvador Dalí, una vida de llibre". Llibres, revistes i escrits originals. Biblioteca de Catalunya, de juny a octubre del 2004.

"Dalí a l'Empordà". La visió dels fotògrafs empordanesos. Museu de l'Empordà de Figueres, de gener a abril del 2004. Palau Robert de Barcelona, juny del 2004.

El Museu Dalí de Figueres. La capital de l'Alt Empordà acollirà un gran nombre d'exposicions dedicades a recordar la relació de l'artista amb la seva comarca.

de matisos. Jaume Vallcorba, que presenta en el congrés de Barcelona una ponència sobre el Dalí escriptor en l'època de les avantguardes, pensa que de fet té poca connexió amb Barcelona i Catalunya i que acaba trencant amb els companys de viatge catalans –Gasch, Foix– per massa tous i que quan arriba a París, més que fer-se surrealista és el

surrealista, que aquell 1929 ha fet llufa i agonitza, que es dalinitza.

"El cas de Dalí –ens diu Vallcorba– és molt singular, molt propi, i la seva actitud és molt poc compartida, ja no només a Catalunya, on de fet només admira Salvat-Papasseit i Francesc Pujols no apareixerà fins molt més tard, però també a París. No comparteix el procedi-

ment surrealista i s'inventa el seu mètode propi, el mètode paranoicocrític, de convertir un defecte en virtut. Precisament penso que escrivia voluntàriament i generosament amb faltes d'ortografia, no per deixadesa, perquè fins i tot escriu amb ortografia alterada el nom del seu amic García Lorca, i caldria estudiar seriosament si la seva ortografia

"El país de Dalí".

La relació de Dalí amb l'Alt Empordà, el seu paisatge i la seva gent. Museu de l'Empordà de Figueres, de maig a agost del 2004. Museu d'Història de Catalunya, de setembre del 2004 a gener del 2005.

"Dalimitar". Artistes no dalinians que incorporen mostres del mestratge de Dalí. Museu de l'Empordà, setembre del 2004.

"Dalí i el retrat còmplice". Trenta retrats de l'artista fets pels més prestigiosos

fotògrafs. Fira de Barcelona, de l'1 al 5 d'octubre del 2003. Centre d'Estudis Catalans de París, a partir del 5 de novembre. Posteriorment, recorrerà diverses ciutats europees i americanes.

"Records íntims". Objectes familiars de l'artista. Museu del joguet de Catalunya, Figueres, el mes d'abril.

"Dalí i Lorca". (títol provisional). La relació entre l'artista i el poeta. Museu d'Història de Catalunya, del 6 de maig al 4 de juliol del 2004.

Finalment, el Centre d'Art Santa Mònica, de Barcelona, programarà, tot el 2004, una sèrie d'exposicions individuals que es podran llegir a la llum del llegat de l'artista empordanès. La Filmoteca de Catalunya, per la seva banda, programarà, el primer trimestre del 2004, un cicle de pel·lícules format per les concebudes pel mateix Dalí, les que utilitzen materials dalinians, les vistes i apreciades per Dalí i, finalment, per les que se situen en l'òrbita daliniana. Part del cicle s'estendrà a diverses ciutats catalanes.

L'Any Dalí 2004 es completarà amb un concert d'homenatge i un Festival de Peralada 2004 dedicat a l'artista. L'edició de l'obra literària i el primer volum del magne catàleg pictòric, completen les activitats previstes, ara com ara. **LL. B.**

peculiar, en ser una proposta visual, trencadora, s'ha de corregir o s'ha de mantenir, en una edició rigorosa.”

La primera pregunta a fer, pensa Vallcorba és d'on surt Dalí. “A l'inici –ens diu– comença com un impressionista quan l'impressionisme ha estat contestat per les avantguardes. Després, a través de Miravittles, es radicalitza políticament i amb el futurisme veu la possibilitat de posar al dia l'impressionisme, però el descarta perquè veu que s'ha empeltat de cubisme.”

J. F. Yvars descriu la formació de la personalitat artística de Dalí amb aquestes paraules: “Dalí no és original, és un instrumentalitzador a través de les tendències contemporànies, dels llenguatges clàssics. No oblidem que vivia obsessionat amb el Renaixement. Ell somiava amb un segle d'or de la modernitat que tenia com a ideal l'obra ben feta, un homenatge a Ors, un dels referents inexorables a l'hora d'estudiar els seus orígens.”

No era original, però era complex. “No hi ha dubte –diu Yvars– que si no és el més original, és el més complex dels pintors surrealistes. Va ser capaç de sintetitzar en una obra forma i contingut. Una història, una narrativa i un nus d'incidències formals avantguardistes que la fessin versemblant o llegible.”

Entre els molts reptes del congrés, hi ha el de dirimir si hi ha èpoques o etapes en Dalí. “El simposi ajudarà –diu Yvars– a establir un cànon en la recepció de Dalí. És a dir, si els seus bandejaments biogràfics comporten un replantejament formal radical. Jo crec que no. Penso que és un artista nodrit en la tradició clàssica de la destresa, l'habilitat i el bon ofici i va obrir el ventall a un seguit d'incentius contemporanis, particularment la psicoanàlisi, entesa a la seva manera.”

Yvars va acceptar la direcció del congrés “per convicció” i atribueix l'actitud política de l'artista, “franquista *après la lettre*”, a la inconsciència. Ha acceptat amb el convenciment que “hem d'enfrontar-nos als personatges conflictius, no hem de fer un infern i un paradís de la cultura catalana”.

Salvador Dalí i Gala, com les pintures de Dalí, són unes de les grans icones del segle XX. L'Any Dalí les revisarà, a través d'exposicions i simposis, des de la perspectiva del segle XXI.

GTC / DOMINGUEZ UNICORT

V Assemblea Nacional

Coordinadora d'Estudiants dels Països Catalans

17-18 i 19 d'octubre 2003 a Rià (Catalunya del Nord).

17 d'octubre

>> arribada

>> 19.00 hores: presentació de la CEPC a la Universitat de Perpinyà.

>> a continuació, CONCERT!! amb el cantautor Beo.

18 d'octubre

>> inici de la V Assemblea Nacional (a Rià)

>> 22.00 h. CONCERT!! (a Vilafraça de Conflent)

- Molting Sound
- Alonius (Ska-Diot)
- P28 (Ska)

19 d'octubre

>> cloenda de la V Assemblea Nacional

<p>Programa</p> <p>Barcelona Carner Santa Catalina, 18 Tel: 93 480 10 00</p> <p>València Carrer de Sant Benet, 8 Tel: 96 386 10 00</p>	<p>Mallorca Carrer de Sant Joan, 1 Tel: 971 22 22 22</p> <p>Palma de Maiorca Carrer de Sant Joan, 1 Tel: 971 22 22 22</p>
---	---

www.coordinadora.net

>> crea l'Assemblea a la teva facultat, escola o institut!!

Lluís Bonada